

**SANOAT KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI
TA'MINLASHDA INVESTITSIYALARNI JALB QILISH
STRATEGIYALARI.**

*Osiyo Xalqaro Universitetining 70310102-Iqtisodiyot
(tarmoqlar va sohalar bo'yicha) yo'nalishi 1-kurs magistranti
Yodgarova Xalimaxon To'lqinovna*

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada, sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda investitsiyalarni jalb qilishning samarali strategiyalari o'rganilgan. Bundan tashqari, sanoat sektorida investitsiya faoliyatini boshqarishning asosiy usullari, investitsiyalarning iqtisodiy ta'siri va ularning sanoat korxonalarini uchun keltiradigan foydalari tahlil qilingan.*

***Kalit so'zlar.** Moliyaviy barqarorlik, raqobatbardoshlik, investitsiya, strategiya.*

**СТРАТЕГИИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ В ОБЕСПЕЧЕНИЕ
ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ
ПРЕДПРИЯТИЙ.**

***Аннотация.** В данной статье рассмотрены эффективные стратегии привлечения инвестиций в обеспечение финансовой устойчивости промышленных предприятий. Кроме того, были проанализированы основные методы управления инвестиционной деятельностью в промышленном секторе, экономическое влияние инвестиций и выгоды, которые они приносят промышленным предприятиям.*

***Ключевые слова.** Финансовая устойчивость, конкурентоспособность, инвестиции, стратегия.*

STRATEGIES FOR ATTRACTING INVESTMENTS IN ENSURING THE FINANCIAL STABILITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES.

***Annotation.** In this article, effective strategies for attracting investments in ensuring the financial stability of industrial enterprises are studied. In addition, the main methods of managing investment activities in the industrial sector, the economic impact of investments and the benefits they bring for industrial enterprises have been analyzed.*

***Keywords.** Financial stability, competitiveness, investment, strategy.*

Kirish.

Sanoat korxonalari iqtisodiyotning asosiy va muhim qismlaridan biri bo'lib, ularning samarali faoliyati mamlakatning iqtisodiy barqarorligi va raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Sanoat korxonalari uchun investitsiyalarni jalb qilish iqtisodiy rivojlanishning ajralmas qismi hisoblanadi, chunki investitsiyalar yangi texnologiyalarni joriy etish, ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda asosiy vosita bo'ladi. Shunday qilib, sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda investitsiyalarning o'ri juda muhimdir.

Moliyaviy barqarorlik – bu korxonaning o'z majburiyatlarini bajarish, raqobatbardoshlikni saqlash va o'z faoliyatini mustahkamlash qobiliyatidir. Ushbu barqarorlikni ta'minlashda, ayniqsa, investitsiya resurslari samarali boshqarilishi kerak. To'g'ri investitsiya strategiyalari sanoat korxonalariga yangi bozorlarni zabt etishda, ishlab chiqarish samaradorligini oshirishda va moliyaviy risklarni minimallashtirishda yordam beradi.

Sanoat korxonalarida investitsiya strategiyalarini yaratishda turli metodologiyalar, finans resurslarining turli manbalarini jalb qilish va investitsiya portfellarini diversifikatsiyalash muhim ahamiyatga ega. Ushbu strategiyalar,

shuningdek, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlashga yordam beradi.

Shuningdek, investitsiyalarning moliyaviy barqarorlikka ta'siri, xususan, korxonalarining o'sish sur'ati, raqobatbardoshlik va moliyaviy mustahkamlikni saqlash sanoat korxonalarini uchun juda muhim hisoblanadi. Bundan tashqari, davlat tomonidan ko'rsatiladigan moliyaviy va huquqiy yordam, innovatsion texnologiyalarga investitsiyalarni jalb qilish va sanoat sektorining ekologik va ijtimoiy mas'uliyatini hisobga olish kabi muhim omillar yuqori ahamiyat kasb etadi. Natijada, sanoat korxonalariga investitsiya strategiyalarini ishlab chiqishda, ularni moliyaviy jihatdan barqaror qilishda va rivojlantirishda yuqori natijalarga erishish mumkin.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi. Sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda investitsiyalarni jalb qilish strategiyalari bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borgan bir qator olimlar mavjud. Ushbu olimlar iqtisodiyot, moliya va sanoat sohalarida keng qamrovli tahlillar olib borishgan, ularning tadqiqotlari sanoat korxonalarining investitsiyaviy faoliyatini yaxshilash uchun muhim nazariy asoslarni taqdim etadi. Quyida ushbu soha bo'yicha tadqiqotlar olib borgan ba'zi mashhur olimlar va ularning ilmiy ishlanmalari haqida qisqacha ma'lumotlar keltirib o'tilgan:

Jumladan, Maykl Yudjin Porter sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda investitsiyalarni jalb qilishning ahamiyatini o'rganadi. Uning "Competitive Advantage" (Raqobatbardoshlik ustunligi) asari sanoat sektorida investitsiyalarning qanday qilib korxonalarini yanada raqobatbardosh qilishini, innovatsion jarayonlarni rivojlantirishni va samaradorlikni oshirishni ta'kidlaydi. Porterning tadqiqotlari, asosan, sanoat korxonalarini uchun investitsiya strategiyalarini ishlab chiqish va raqobatni oshirishga qaratilgan. U investitsiyalarni sanoat korxonalarining uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlash uchun muhim vosita sifatida ko'radi.

Robert Karxart Merton korxonalarining moliyaviy barqarorligini saqlashda investitsiyalarni qanday jalb qilishini va ularni boshqarishni o'rganadi. Merton va

boshqa olimlar tomonidan ishlab chiqilgan "Modern Portfolio Theory" (Zamonaviy Portfel Nazariyasi) investitsiyalarning diversifikatsiyalash va risklarni boshqarish asosida moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. Mertonning tadqiqotlari sanoat korxonalarining investitsiya strategiyalarini diversifikatsiya qilish va risklarni minimallashtirish orqali korxonaning moliyaviy barqarorligini ta'minlashga qaratilgan.

Duglas Daymond sanoat korxonalarining investitsiya faoliyatini moliyalashtirishda banklar va boshqa moliyaviy institutlarning roli va moliyaviy bozorlarning samaradorligini o'rganadi. Uning tadqiqotlari sanoat korxonalarining investitsiyalarini jalb qilishda moliyaviy vositalar va institutlar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni tahlil qiladi. Daymondning ishlanmalari, asosan, sanoat korxonalarini uchun investitsiya resurslarini qanday jalb qilish, moliyaviy risklarni boshqarish va uzoq muddatli moliyaviy barqarorlikni ta'minlash masalalariga qaratilgan.

Bernard Shmitt investitsiyalarni sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligi va rivojlanishiga qanday ta'sir qilishi haqida o'rganishlar olib borgan. Ularning ishida investitsiyalarning sanoat sektoriga ta'siri, korxonaning o'sish sur'ati va moliyaviy mustahkamligini oshirish uchun qanday qo'llanilishi ko'rsatilgan. Uning tadqiqotlari, sanoat korxonalariga investitsiyalarni jalb qilish strategiyalarini ishlab chiqishda iqtisodiy va moliyaviy omillarni hisobga olishni ta'kidlaydi.

Edvard Altman sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini tahlil qilishda va ularning investitsiya imkoniyatlarini baholashda xususiy va umumiy moliyaviy risklarni boshqarish usullarini o'rganadi. Uning "Altman Z-Score" modeli sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini baholashda keng qo'llaniladi. Altmanning tahlil metodlari sanoat korxonalarini uchun investitsiyalarning qanchalik samarali ekanligini baholashda va ularga investitsiya strategiyalarini ishlab chiqishda yordam beradi.

Muhokama. Sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash uchun investitsiyalarning ahamiyati juda katta. Sanoat korxonalarini o'z faoliyatini samarali tashkil etish, raqobatbardoshlikni oshirish va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash uchun investitsiyalarni jalb qilish zarur. Shu bilan birga, investitsiyalarni

jalb qilishda bir qator strategiyalarni amalga oshirish va ularni to'g'ri boshqarish zarur. Quyida sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha asosiy strategiyalar va ularning muhokamasi keltirilgan:

1. Diversifikatsiya va risklarni boshqarish. Investitsiyalarni diversifikatsiya qilish sanoat korxonalariga risklarni kamaytirish imkonini beradi. Diversifikatsiya orqali korxonalar turli sohalarga yoki mahsulot turlariga investitsiyalarni jalb qilish orqali bozor sharoitlariga moslashishni osonlashtiradi. Bu usul, ayniqsa, bozorlar o'zgaruvchan bo'lsa, moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda samarali bo'ladi. Biroq, diversifikatsiya ortiqcha resurslarni sarflashga olib kelishi mumkin, bu esa investitsiya samaradorligini pasaytirishi ehtimoli bor.

2. Investitsiya portfellarini shakllantirish. Sanoat korxonalari o'z investitsiya portfelli orqali turli investitsiya loyihalarini amalga oshirishi mumkin. Har bir loyiha o'zining daromad darajasi va risklarini ta'minlaydi. Investitsiya portfelini to'g'ri shakllantirish korxonaning moliyaviy barqarorligini saqlashda yordam beradi, chunki turli loyihalar orasidagi risklarni tarqatish imkonini beradi. Ammo, ba'zida, portfelning ortiqcha diversifikatsiyasi ba'zi foydalarga ega bo'lishi mumkin, lekin korxonaning asosiy faoliyatidan chetlashishi va strategik yo'nalishining yo'qolishiga olib kelishi mumkin.

3. Tashqi va ichki moliyaviy manbalarni jalb qilish. Sanoat korxonalari o'z investitsiya faoliyatini moliyalashtirish uchun turli manbalardan foydalanishi mumkin. Tashqi moliyaviy manbalar (kreditlar, aksiyalar, obligatsiyalar va hokazo) tez o'sish va yangi texnologiyalarni joriy etish uchun foydalidir. Ichki manbalar esa korxonaning o'z daromadlari va foydalaridan foydalanish imkonini beradi, bu esa qarz yukini kamaytiradi. Ammo, tashqi manbalarni jalb qilish, ayniqsa, yuqori foiz stavkalari bilan, korxonaning moliyaviy mustahkamligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

4. Davlat yordamida moliyaviy yordam va stimullarni olish. Davlatning sanoat korxonalarini qo'llab-quvvatlash va moliyaviy stimullar taqdim etishning ahamiyati katta. Davlat subsidiyalari, imtiyozli kreditlar, soliqqa tortishning

afzalliklari va boshqa dasturlar korxonalariga investitsiyalarni jalb qilishda yordam beradi. Bu, ayniqsa, kichik va o'rta bizneslar uchun muhimdir. Biroq, davlat ko'magidan faqatgina uzoq muddatda samarali ishlashga qodir korxonalar foydalanishi kerak, aks holda davlatning qo'llab-quvvatlashi moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga yordam bermasligi mumkin.

5. Innovatsion texnologiyalar va yangi mahsulotlarga investitsiya. Innovatsion texnologiyalarni joriy etish va yangi mahsulotlarni ishlab chiqish sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshiradi va ular uchun yangi investitsiya imkoniyatlarini yaratadi. Investitsiyalarni innovatsiyalarga yo'naltirish, uzoq muddatda korxonaning o'sishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, innovatsiyalarni amalga oshirish katta risklar bilan bog'liq bo'lishi mumkin, chunki yangi texnologiyalarni joriy etish va yangi mahsulotlarni ishlab chiqish katta xarajatlarni talab qiladi va bozor talabini aniqlashda qiyinchiliklar yuzaga kelishi mumkin.

6. Kredit va qarz mablag'larini jalb qilish. Sanoat korxonalarini investitsiyalarni moliyalashtirish uchun kredit olish yoki qarz mablag'laridan foydalanishi mumkin. Bu usul ko'plab korxonalar uchun tezda katta miqdorda moliyaviy resurslarga ega bo'lish imkonini beradi. Ammo, qarz mablag'larini jalb qilish, korxonalar uchun yuqori foiz to'lovlari va qarzni qaytarilishi majburiyatlarini keltirib chiqaradi, bu esa moliyaviy barqarorlikni xavf ostiga qo'yishi mumkin.

7. Aksiyalar va bozor kapitalizatsiyasini oshirish. Sanoat korxonalarini o'z aksiyalarini sotish orqali kapital jalb qilishi mumkin. Aksiyalarni sotish, ayniqsa, bozorning yuksalgan holatida foydali bo'lishi mumkin, chunki bu korxonalar uchun yangi investitsiya resurslarini yaratadi. Biroq, aksiyalarni sotish orqali kapital jalb qilish, mavjud aksionerlarga ta'sir ko'rsatishi va ularning egalik ulushlarini kamaytirishi mumkin, bu esa kompaniyaning boshqaruvida o'zgarishlarga olib kelishi mumkin.

8. Xalqaro investitsiyalarni jalb qilish. Global investitsiya bozorlaridan foydalanish sanoat korxonalariga katta miqdordagi kapitalni jalb qilish imkonini beradi. Xalqaro investitsiyalarni jalb qilish, korxonaning o'zgaruvchan iqtisodiy sharoitlarga moslashishini va o'z mahsulotlarini xalqaro bozorlar uchun

kengaytirishini ta'minlaydi. Biroq, xalqaro investitsiyalarni jalb qilish bozorning noaniqliklari va global risklarga bog'liq bo'lishi mumkin.

Sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda investitsiyalarni jalb qilish strategiyalari, korxonaning o'sishini va raqobatbardoshligini oshirish uchun zarur vositadir. Har bir strategiya o'zining afzalliklari va kamchiliklariga ega bo'lib, ular korxonaning maqsadlariga, iqtisodiy sharoitlarga va bozor holatiga qarab tanlanishi kerak. Muvozanatli yondoshuv va turli manbalarni to'g'ri boshqarish sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa.

Sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash uchun investitsiyalarni jalb qilish strategiyalari muhim ahamiyatga ega. Bu strategiyalar korxonalarining iqtisodiy rivojlanishiga, raqobatbardoshligini oshirishga va uzoq muddatli moliyaviy mustahkamlikni saqlashga yordam beradi. Sanoat korxonalari uchun to'g'ri investitsiya strategiyasini tanlash ularning muvaffaqiyatli ishlashini ta'minlashda asosiy omil bo'lib xizmat qiladi. Quyida ushbu strategiyalarni samarali amalga oshirishda asosiy xulosalar ko'rib o'tish mumkin:

1. Diversifikatsiya va boshqaruv: Investitsiyalarning diversifikatsiya qilinishi sanoat korxonalariga bozor sharoitlariga moslashish va risklarni kamaytirish imkonini beradi. Shu bilan birga, ortiqcha diversifikatsiya resurslarning noto'g'ri taqsimlanishiga olib kelishi mumkin, shuning uchun bu jarayonni ehtiyotkorlik bilan boshqarish zarur.
2. Investitsiya portfelli va samarali boshqaruv: Sanoat korxonalari investitsiya portfelli orqali turli loyihalarga sarmoya kiritishlari mumkin. Boshqariladigan va diversifikatsiyalangan portfellar moliyaviy barqarorlikni saqlashda muhim rol o'ynaydi, ammo portfelni samarali boshqarish uchun yaxshi tahlil va rejalashtirish zarur.
3. Moliyaviy manbalarni to'g'ri boshqarish: Ichki va tashqi moliyaviy manbalarni optimal ravishda jalb qilish sanoat korxonalariga o'z faoliyatini rivojlantirish va yangi texnologiyalarni joriy etishda yordam beradi. Tashqi

moliyaviy manbalar ko'pincha yuqori foiz stavkalariga ega bo'lishi mumkin, bu esa moliyaviy risklarni oshiradi. Shuning uchun qarz olishda ehtiyotkorlik bilan yondashish muhimdir.

4. Innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash: Innovatsion texnologiyalar va yangi mahsulotlarga investitsiya qilish sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi. Ammo, innovatsiyalarni amalga oshirish katta risklar bilan bog'liq, shuning uchun texnologik yangilanishlar va investitsiyalarga oid qarorlar sinchkovlik bilan tahlil qilinishi kerak.
5. Davlat qo'llab-quvvatlashi va moliyaviy stimullar: Davlat tomonidan taqdim etiladigan subsidiyalar, soliqqa tortish imtiyozlari va boshqa qo'llab-quvvatlash mexanizmlari sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda muhim vosita bo'lishi mumkin. Biroq, bu turdagi yordamlar faqatgina uzoq muddatli rivojlanish va samarali foydalanish shartida foydalidir.
6. Xalqaro investitsiyalarni jalb qilish: Global bozorlar orqali investitsiyalarni jalb qilish sanoat korxonalariga yangi kapital manbalarini yaratishda yordam beradi. Biroq, xalqaro investitsiyalarni jalb qilish bilan bog'liq bo'lgan xavflar va risklar ham mavjud, masalan, bozorning noaniqligi va xalqaro iqtisodiy vaziyatning o'zgaruvchanligi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, Sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda investitsiyalarni jalb qilish strategiyalari korxonalarining o'sishini va moliyaviy mustahkamligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan asosiy vositadir. Har bir strategiya o'zining afzalliklari va cheklovlariga ega bo'lib, ular korxonaning maqsadlari, iqtisodiy sharoitlari va bozor holatiga qarab amalga oshirilishi kerak. To'g'ri yondoshuv va ehtiyotkorlik bilan amalga oshirilgan investitsiya strategiyalari sanoat korxonalarini uchun uzoq muddatli muvaffaqiyat va barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Xamdanova, R. R. Q., & Shernayev, A. A. (2022). Xalqaro moliya bozorida operatsiyalarning rivojlanish istiqbollari. *Science and Education*, 3(1), 1111-1116.
2. Nurulloev, J. A. O. G. L., & Shernayev, A. A. (2022). Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi shakllanishining joriy holati tahlili va undagi iqtisodiy-moliyaviy munosabatlar. *Science and Education*, 3(2), 1495-1501.
3. Nomozov, B. R. O. G. L., & Shernayev, A. A. (2022). Ta'lim sohasi xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish masalalari. *Science and Education*, 3(2), 1489-1494.
4. Шернаев, А. А. (2021). Акциядорлик жамиятларида соҳаларни режалаштириш: хусусиятлари ва услубиёти масалалари. *Science and Education*, 2(3), 454-469.
5. Jovmirov, A. R. O. G. L., & Shernayev, A. A. (2022). Jahon savdosini moliyalashtirishning zamonaviy yo'llari. *Science and Education*, 3(3), 1119-1127.
6. Naimov, S. O. O. G. L., & Shernayev, A. A. (2022). Xalqaro valyuta bozori va O'zbekistonda valyuta operatsiyalarini rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlari. *Science and Education*, 3(1), 1099-1103.